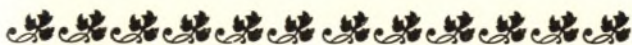

lenne a fentebb vázoltakat a jövő Gutenberg-nemzedékekkel megismertetni, hogy ezáltal oly nyomdászokat nyerjünk, kiknek már idejekorán elméjükbe vésnék amaz irányt, melyet nekik az életben követniök kell. A meddig ez nem lesz meg, addig nagyon is meddő lesz a kérdés, hogy mikép neveljünk jó szakerőket és mikép tartsunk lépést a külfölddel szemben ízléses és modern kiállítású nyomtatványok előállítására dolgában.

IPAROS VAGY MŰVÉSZ LESZ-E A JÖVŐ NYOMDÁSZ?

IRTA: AUGENFELD MIKSA.

EVSZÁZADOK mulasztásait igyekeznek jóténni a XX. század hajnala.

A régi *könyvíró művészetet* Gutenberg *művészete* kiszorította. A haladó kultúra Gutenberg apó művészetét iparrá süllyesztette, de hajnal dereng ismét, a sokszorosító ipar kezdi visszanyerni régi fényét.

Könnyű volt a hajdan könyvírással foglalkozó pátereknek. Hol volt még akkor az a felválthatatlan bankó, az a ma már drága pénz, a mit időnek nevezünk, hisz a nap már ugyanakkor is fel volt osztva huszonnégy órára, de a homokóra forgatása az asztronómus dolga volt, a könyvíró páter a felkelő és lemenő nap szerint állapította meg az időt; hány le- meg feltűnő nap találta könyvíró pulpitusára görnyedve, de alkotott is csodálatosat.

A nyomdászat bölcsőköra a kézi művészetet híven utánozta.

Manap, midőn hírneves művészek állanak a sokszorosító ipar szolgálatában, beismerjük, hogy eleink ízlés dolgában sokkal messzebb voltak, mint mi. Fel-fogták azt, hogy a könyv olvasása ne csak fáradságos munkája legyen a szemnek, hanem kedves, mosolygó tükre is annak tartalmának. Életet lehelt a holt betűbe: a művészet lelkét, gyönyörködteté a szemlélőt gyönyörű díszítéseivel, remek ornamentikájával és csodaszép in-cziáléival.

A kézi írástól átvett fejlődést a stagnálás követte, a mely hosszú ideig, majd napjainkig tartott. Újjáébre-

dése csak mai; még minden fázisa előttünk van, még minden lépésére élénken emlékszünk.

Hagyjuk most el úgy a fényes, mint a sötét multat, hagyjuk a küzködő jelent, és nézzük meg, hogy a mutató jelek minő jövőre engednek következtetni.

*

A gyári termelés rendszere minden olyan iparnál, melynél a kézi erő elkerülhetlen, – így szakmánknál is – a raczionális üzem, a produkció maximumának elérhető végett, a munkamegosztást eredményezte. Ennek következtében a szakmunkás tehetségei egyoldalúan fejlődvén, a termelt munkának nem annyira kvalitása, mint inkább kvantitása jött számításba.

Sajnos, mindezen igazságokban a szépérzék hiánya sok időközön át érezhető volt.

Szakmánkban a díszes munka sok ideig a díszítő ornamentek összehalmozásából, a színek tarkaságából állott.

A XIX. század végén a dekoratív-művészetben és műiparban beállott újjáalkotás törekvése eddig csodás átalakításokat okozott. Rövid idő alatt visszatértünk a már elől említett könyvíró szerzetesek díszítő modorához, csak most kezdvén belátni, hogy azok bennünket e téren messzire túlszárnyaltak.

Hosszas volna itt a közelmúlt „szabad irány“-án, a jelen „szecsesszió“-ján elkalandozni, de annyit mind-egyikből láthattunk, hogy dédelgetett kedvenczük az úgynevezett akczidenciák voltak, míg a könyvek kiállítása, a mely pedig hosszasan fekszik a szemlélő előtt, minden idők mostohagyermeké volt.

Ugyanezen szemrehányás illeti a régi akadémikus iskolát is, a régi modorban is megvetőleg csak „kompressz szedés“-nek neveztük a könyvszedést.

Mi más a mai modern irány!

„*Könyvdekoráció*“ ismeretlen fogalom volt abban a tespedésben, melyből egy William Morris, egy Walter Crane, egy dr. Peter Jessen rázott fel bennünket.

De így bizony messze eltérek tárgyamtól, hisz az a kérdés merül fel, hogy a mai nagyipari, gyári üzemre való törekvések mellett a már-már tökéletes, vagy legalább használható szedőgépek korszakában megállja-e iparunk a sarat, a fenforgó viszonyok mellett megmaradhat-e abban a művészi szférában, melybe most jutott és melynek bölcsőkorát éli. Vajjon e művészi zsánerben fog-e további haladást mutatni?

Azt hiszem, igen! Hisz az egész mai irány, a könyvdekoráció jelen módja épen beleillik a kor ideges munkájába, nemcsak a szemre kellemesen ható nyu-

godt modorával, hanem éppen időt nem rabló, gyors elkészíthetése miatt is.

Hogy még nagyon fog változni e modernnek nevezett új irány, az bizonyos, de hogy uralmát még sokáig megtartja, az tagadhatlan.

Hogy a sokszorosítás eme művészi formája megmarad, hogy a tömeges produkció jelszava nem fogja megölni, annak biztos jele az is, hogy éppen származása is olyan országokból való, hol a nagyipar és gyáripar valóságos világhatalom; és még mindig óriási mérvben fejlődik. Hisz Amerika szülte, Anglia és Németország nevelte nagygyá. Három hatalmas ipar-állam!

Csodálatos, hogy a minden kecses- és szépért rajongó, a minden újdonságot mohón felkapó Franciaország mindezideig mereven elzárkózott a modern irány minden újításától. Bátran el is mondható, hogy ez országban a grafikai művészetek nem haladnak.

Azt hiszem, tisztán látható, hogy a nyomdászat elindult azon a biztos úton, melyen a művészeti iparhoz ér, ha . . .

Ha ma vagy holnap egy újabb Edison vagy másnak nevezett ánglius, a ki egyébként magyar is lehetne, fel nem forgatja ezt az ármányos mesterséget valami még ármányosabb találmánnyal.

Semmi sem lehetetlen! Minden megtörténhetik!

SZERZŐINK ÉS A SZEDŐGÉP.

IRTA: DURMITS IMRE.

BIZONYÁRA többen foglalkoztak már szaktársaim közül azzal a kérdéssel, vajjon a szedőgép állandósítása esetén szerzőink továbbra is megengedik-e maguknak az oly ominózus korrekciókat, változtatásokat, mint a milyenekben most bőven részünk van.

Nézetem szerint nem. Sőt, mint alantabb kifejtem, elkerülhető volna e mizéria, ha kiadóink szigorúbban járnának el a szerzőkkel szemben, mint manapság.

Majdnem minden nagyobb nyomda veszedelme a sok porlepetten heverő, álló szedés, mely *holt* anyag-